

Нова структура на пазара на електроенергия и нови възможности за потребителите

Брюксел, 15 Юли 2015

Нова структура на пазара и нови възможности за потребителите

Вж. също: [Съобщение за медиите](#): Комисията предлага пакет от мерки за трансформиране на европейската енергийна система (15 юли 2015 г.)

Какво се има предвид под „структура на пазара“ на електроенергия?

Това е набор от договорености, ръководещи начина, по който участниците на пазара произвеждат, търгуват, доставят и потребяват електроенергия и използват съответната инфраструктура.

Важно е тези договорености — тази структура — да могат да трансформират енергийната система и да позволят на производителите, операторите на мрежи и битовите и индустриалните потребители да извлекат максимална полза от новите технологии.

Пазарите на едро и дребно трябва да определят инвестиционните решения и да стимулират развитието на нови услуги от новаторски предприятия. В мрежова индустрия като електроенергийната, структурата на пазара, и по-специално операторите на разпределителната и преносната система, се нуждаят от ефективен регулаторен надзор.

Инициативата на Европейската комисия за нова структура на пазара на електроенергия има за цел да се подобри функционирането на вътрешния пазар, за да може електроенергията да се насочва свободно накъдето и когато е най-необходима. Благодарение на новата структура обществото ще извлече максимална полза от трансграничната конкуренция и ще се стимулират инвестициите при пълно интегриране на все по-голямото количество енергия от възобновяеми източници.

Защо е нужна нова структура на пазара?

Европейската електроенергийна система е в период на дълбока промяна. Делът на електроенергията, произведена от възобновяеми източници, ще нарасне от 25% в момента на 50% през 2030 г. Но когато слънцето не свети и вятърът не духа, все пак трябва да се произвежда достатъчно електричество за потребителите и да се поддържа стабилността на електропреносната мрежа. Пазарът на електроенергия се променя постоянно. Днес той е коренно различен от пазара преди пет години.

Тъй като ЕС иска да създаде условия за надеждни и достъпни енергийни доставки за всички граждани и фирми в ЕС, както и да се превърне в световен лидер в областта на възобновяемата енергия, промените ще продължават. Все повече електроенергия ще се купува и продава трансгранично — това изисква ефикасно сътрудничество между всички участници на пазара. Тъй като делът на електроенергията, произведена от възобновяеми източници, ще нараства, мрежите трябва да имат капацитет за трансгранично сътрудничество, съответстващ на все по-разнообразното производство.

Новите технологии, като например интелигентните мрежи, интелигентното отчитане на потреблението, интелигентните домове, автономното производство и оборудването за съхраняване на енергия, дават възможност на гражданите да намаляват разходите си за електричество, да бъдат дейни участници на пазара и дори да влияят върху енергийния преход.

Как пазарът може да стане по-гъвкав?

Гъвкави пазари могат да се създадат чрез:

- предлагане на възможност на потребителите да участват активно на пазара като адаптират потреблението си към цените в реално време;
- гарантиране на изпращането на ясни сигнали за инвестиции в производството и ефикасно използване на наличните ресурси;
- изграждане на липсваща инфраструктура и по-добро използване на съществуващата

инфраструктура;

— осигуряване на гъвкави условия за търговия. За да може възобновяемата енергия да бъде ефикасно интегрирана в мрежата, производителите, доставчиците и търговците трябва да могат да търгуват с електроенергия максимално близо до условията в реално време, тъй като това ще им позволи да разчитат на по-добри прогнози за количеството произведена слънчева или вятърна енергия;

— премахване на регулираните цени и на неефективните схеми за подпомагане. Ако цените на електроенергията не отразяват действителните разходи, инвеститорите и потребителите получават грешни сигнали;

— въвеждане на по-координиран подход към схемите за подкрепа на възобновяема енергия в държавите от ЕС. Инвестициите трябва да се ръководят от пазара. На добре функциониращ пазар цените са ниски при високо предлагане и високи при слабо производство. Цените дават сигнал на инвеститорите къде е най-добре да инвестират.

Производителите на енергия от възобновяеми източници трябва да могат да се конкурират наравно с производителите на конвенционална енергия. Когато за тази цел се предоставят публични помощи, е възможно значително повишаване на ефективността чрез трансгранично обединяване на схемите за подпомагане на възобновяемите енергии, по-конкретно чрез засилено регионално сътрудничество.

Имаме ли нужда от повече електропреносни мрежи?

Постигнат е значителен напредък в ефективното използване на капацитета на мрежите. Така нареченото „свързване на пазарите“ (продажба на електроенергия заедно с капацитет за междусистемна свързаност, вместо поотделно) в големи райони на Европа и изчисляването на преносната способност въз основа на потоците (по-добро отчитане на действителния физически поток на електроенергия в силно взаимосвързаната европейска мрежа) доведоха до значително нарастване на използвания капацитет на мрежата. Въпреки това са необходими допълнителни мрежи в рамките на отделните държави от ЕС и между тях. За да се избегнат прекомерните инвестиции в мрежи, трябва да се използват и други възможности за гъвкавост, включително като се позволи на потребителите да адаптират търсенето си в зависимост от промените в производството.

Какво трябва да се направи за балансиране на мрежите предвид променливото производство на енергия от слънце или вятър?

Разпространението на производството на енергия от възобновяеми източници в цяла Европа чрез взаимосвързани мрежи ще позволи области с високо производство да компенсират области с по-ниско производство. Същевременно пазарът трябва да осигурява ясни финансови стимули за производителите на възобновяема енергия, за да може тяхното производство да е възможно най-предвидимо. Освен това, в периоди на слабо производство и високи цени, потребителите могат да помогнат за компенсиране на недостига като намалят потреблението си, а пазарът трябва да им осигури подходящо обезщетение за това.

На пазара на едро вече се наблюдава преминаване към нисковъглеродна и ефективна енергийна система. Защо потребителите на дребно все още не могат да се възползват от това?

Днес по-голяма част от потребителите в ЕС нямат достъп до информация за променящите се икономически и екологични разходи за използване на енергия по различно време на деня, седмицата или годината. Тези разходи се променят постоянно например в зависимост от метеорологичните условия и ежедневните ни дейности.

По-голяма част от потребителите на дребно плащат по-скъпо за тази стабилност, понякога без да си дават сметка за това. Това не само оскъпява енергията, поради нуждата от повече електроцентрали и мрежи за удовлетворяване на определени пикове в потреблението, но означава също така, че внасяме и изразходваме много повече изкопаеми горива, отколкото е необходимо.

Въпреки това някои потребители избират изгодни договори, съобразени с промените в търсенето на пазара и реализират икономии. Така например, потребителите във Финландия или Швеция, избрали договори с динамично ценообразуване, са спестили между 15% и 30% от сметките си за електроенергия благодарение на интелигентното измерване на консумацията.

Друг фактор, който пречи на потребителите да се възползват максимално от текущия енергиен преход, е трудното съпоставяне на сметките и рекламите на различни доставчици, поради което потребителите предпочитат да не сменят доставчика си. Докато пазарите на едро стават все по-прозрачни и конкурентни, за потребителите на дребно все още не е напълно ясно с какви

възможности за доставка разполагат. Нещо повече, дори ако намерят по-изгодна оферта, договорни задължения и административните пречки могат да им попречат да се възползват от нея.

Какво ново можем да предложим на потребителите?

Необходима е коренна промяна в ролята, която потребителите играят на пазара. Трябва да дадем възможност на потребителите да адаптират своето потребление на енергия към промените в реално време на търсенето и предлагането.

Потребителите трябва да могат да действат като продавачи и купувачи и да имат възможност да сравняват цени и рекламни материали, да сменят доставчика си лесно и да упражняват силата си при преговори чрез колективни схеми (напр. колективна смяна на доставчика, енергийни кооперации и др.). Потребителите трябва да могат свободно да произвеждат и консумират своя собствена енергия при справедливи условия, за да спестяват пари и да помагат за опазване на околната среда и гарантиране на сигурността на доставките.

Не на последно място, потребителите в уязвимо положение или положение на енергийна бедност, както и домакинствата, които по-трудно могат да променят потреблението си или да произвеждат енергия автономно, трябва да бъдат ефективно защитени по време на този преход и да получат целенасочена помощ за подобряване на енергийната ефективност на своите жилища.

Как ще се гарантира, че потребителите и техните данни са защитени в този нов контекст?

Законодателството на ЕС вече дава значителни права на потребителите на енергия и зачитането на тези права остава наш приоритет. Освен това Комисията ще обмисли създаването на нови специални разпоредби за енергията в рамките на своя регламент за сътрудничество в областта на защитата на потребителите. Тя ще отдели ресурси за подобряване на наблюдението на енергийната бедност в целия Съюз и за разпространяване на добри практики, за да гарантира, че гражданите от всички слоеве на обществото имат полза от прехода към нова структура на пазара.

Ефективното използване на системите за интелигентно отчитане изисква обработване на лични данни. Ето защо трябва да се вземат мерки за защита на личните данни и гарантиране на сигурността. Комисията препоръчва подход за внедряване на принципите за сигурност и защита на данните в системите още по време на тяхното проектиране.

Какво представлява потреблението на собствена енергия от възобновяеми източници?

Днес, благодарение на значително по-ниските технологични разходи, потребителите могат да произвеждат своя собствена електроенергия от възобновяеми енергийни източници (напр. слънчева и вятърна енергия) и да я консумират изцяло или отчасти веднага или по-късно с помощта на уреди за съхранение с малък капацитет, като например топлинна помпа или акумулатор. По този начин потребители, произвеждащи своя собствена енергия, могат да спестяват пари като купуват по-малко енергия и дори като продават неупотребения излишък от енергия и го изпращат обратно в мрежата.

Потреблението на собствена енергия може да помогне за намаляване на загубите в мрежата, тъй като електроенергията се произвежда и консумира на местно равнище. То може също да понижи разходите за енергийната система. Производството чрез фотоволтаични панели в слънчеви страни например може да смекчи пиковете в потреблението в резултат от използването на климатични инсталации. Не на последно място, потреблението на собствена енергия може да помогне за мобилизиране на частни инвестиции за финансиране на енергийния преход.

От друга страна то може да породни нови предизвикателства и да намали приходите на мрежовите оператори. Възможно е също мрежата да се нуждае от технически подобрения, за да се поддържа безопасността и надеждността. Комисията идентифицира добри практики, позволяващи на страните от ЕС да насърчават потреблението на собствена енергия по ефективен от гледна точка на разходите начин.

Каква роля играе съхраняването на енергия в новата структура на пазара?

Сигурната експлоатация на мрежата е по-трудна отпреди поради бързото развитие на различни възобновяеми енергийни източници. Производителите и потребителите трябва да могат и да имат стимул да отвърнат на това предизвикателство. Включването на съхраняването в пазара на електроенергия ще осигури необходимата гъвкавост: електроенергията трябва да се съхранява, когато има излишък и цените са ниски, и да се освобождава, когато производството е недостатъчно, а цените са високи.

Какви са следващите стъпки?

Въз основа на обществена консултация за структурата на пазара на електроенергия, Комисията

ще изготви законодателни предложения през втората половина на 2016 г. Възможни са изменения на законодателството за вътрешния пазар, директивата за възобновяемите източници на енергия, директивата за енергийната ефективност и регламента за инфраструктурата.

Комисията ще продължи да работи със съответните заинтересовани лица за създаване на инструменти, които ще позволят на потребителите да станат активни участници на пазара, като например инструменти за сравнение, установяване на минимални стандарти за основна информация за фактурирането, както и защита на данните.

За повече информация:

За повече информация и документи, моля, вижте: <https://ec.europa.eu/energy/en/news/new-electricity-market-consumers>

За пазара на едро и дребно, моля, вижте: <http://ec.europa.eu/energy/en/topics/markets-and-consumers>

Моля, вижте инфографиката в приложение към настоящия информационен документ.

МЕМО/15/5351

Лица за контакти с медиите

[Anna-Kaisa ITKONEN](#) (+32 2 29 56186)

[Nicole BOCKSTALLER](#) (+32 2 295 25 89)

Въпроси на граждани:

[Europe Direct](#) на телефон [00 800 67 89 10 11](tel:0080067891011) или на електронния адрес [на информационната служба](#)

Attachments

[Retail Market.pdf](#)